

NÁVRATY, ZVLÁŠTĚ K JIHOSLOVANŮM. K JUBILEU PHDr. ARNOŠTA SKOUPÉHO, CSc.

Miloš Trapl

Před deseti lety vyšel k sedmdesátinám člena katedry historie FF UP v Olomouci sborník *O exilu, šlechtě, Jihoslovanech a jiných otázkách dějin moderní doby*.¹ Od té doby se mnohé změnilo, neboť PhDr. Arnošt Skoupý, CSc. roku 2009 odešel po 47 letech působení na olomoucké univerzitě do penze. V následujícím roce se ještě vrátil, aby jeden semestr zastupoval nemocnou kolegyni ve své tradiční výuce didaktiky dějepisu. Do odchodu do důchodu učil především dějiny 19. století, vedl četné seminární, bakalářské a magisterské diplomové práce. Je možno konstatovat, že byl asi jediný odborný asistent, který působil na fakultě do svých 75 let. Bylo to proto, že ho katedra potřebovala.

Ještě za své aktivní služby dokončoval svá několikaletá exilová bádání o českých a slovenských krajanech ve Švýcarsku, která zpracoval jako spoluautor samostatné publikace o činnosti Svazu československých spolků v letech 1945–1968 a pak i v řadě dílčích příspěvků o prvním období po příchodu posrpnových emigrantů do krajiny helvetského kříže.

Arnošt Skoupý se též (v duchu svých předchozích prací) zapojil do kolektivního bádání katedry o historii Olomouce. Zpracovával dějiny města v moderní době, od zahájení bourání hradeb v poslední čtvrtině 19. století do vzniku Československa v roce 1918. Tato období zpracoval jak v publikaci *Olomouc, Malé dějiny města* z roku 2004, tak i ve velkých dějinách Olomouce, které vyšly roku 2009. Poznatky z tohoto výzkumu pak využil i v některých drobnějších příspěvcích, např. o významných českých (Jan Žáček) i německých (Josef Engel) olomouckých politicích 19. století. Navíc se zajímal i o osudy v olomoucké pevnosti internovaných Poláků (po polském povstání roku 1863) a popsal je ve studii uveřejněné ve sborníku univerzity v Lublinu roku 2010. S tamější univerzitou Marie Curie-Sklodowské udržoval dlouhodobé kontakty, především s historikem Henrykem Gmitemkem a dalšími přáteli.

Ve spolupráci s katedrou pracoval na dějinách obcí i v pozdějším období, především se podílel na výzkumu historie města Uničova, které oslavovalo v roce 2013 výročí 800 let od založení města. A. Skoupý v rámci pracovního týmu nejvíce přispěl svým podrobným studiem německého regionálního tis-

¹ SLABÁKOVÁ, Radmila (ed.): *O exilu, šlechtě, Jihoslovanech a jiných otázkách dějin moderní doby*. Sborník k narozeninám Arnošta Skoupého. Olomouc 2004.

ku v knihovnách v Olomouci a v Opavě. Pomáhal mi také při výzkumu o historii Hustopečí u Brna v mikulovském okresním archivu.² Vypisoval dále informace z materiálů v arcibiskupském archivu v Olomouci pro můj grant o Msgre Janu Šrámkovi. Jednu ze zajímavostí z tohoto archivu z období hospodářské krize třicátých let uveřejnil pod názvem *Kdo se z minulosti nepoučí, musí si ji zopakovat*.³

Učebnice dějepisu pro osmou třídu a tercii nižšího gymnázia, která vyšla mj. z pera A. Skoupého již roku 1999 na základě katedrového projektu v olomouckém pedagogickém nakladatelství Prodos, byla pro druhé vydání o deset let později mírně přepracována brněnským středoškolským profesorem Ondřejem Hýskem.⁴

Nelze opomenout ani Skoupého badatelský návrat k období svého vysokoškolského studia, kdy existoval na filozofické fakultě ojedinelý Soubor písní Španělska a Latinské Ameriky. Členové souboru se po roce 1989 několikrát sešli a v roce 1996 vystupovali i v rámci oslav 50. výročí obnovení olomoucké univerzity. Výsledky svého bádání uveřejnil Arnošt Skoupý v časopise Střední Morava, dodal i text o souboru do J. Vičarem připravovaných dějin hudby v Olomouci. Upozornil i na počátky fakultních folkloristických souborů, o nichž pak napsal pojednání Josef Bieberle.

Největší badatelskou láskou Arnošta Skoupého však stále zůstávala (a zůstává) bývalá Jugoslávie, o jejichž vztazích k meziválečnému Československu psal svá první vědecká díla. Tento zájem obnovil jednak svým zapojením do výzkumu exilu při dvou cestách do Slovinska s M. Traplem (z jeho bádání vznikl mj. článek o slovinském Orlu) a zvláště pak, když se na katedře historie objevili dva studenti z Bosny, kteří zde studovali magisterský stupeň studia. Byli to Željka Poloni a Milan Balabán, kterým se A. Skoupý mimořádně věnoval a přispěl výrazně ke kvalitě jejich diplomových prací. První psala o Čechách v Sarajevu v letech 1878–1918, druhý o Čechách v Bosně v letech 1918–1941. Obě práce byly úspěšně obhájeny v květnu 2009 a oba absolventi uspěli i v dalším období v historických povoláních.

Další kontakt s jihoslovanským prostředím navázal A. Skoupý na služební cestě po stopách Bohumila Laušmana za krajany v chorvatském Daruvaru

² Jeho pomoc je zmíněna v publikaci *Hustopeče. Město uprostřed jihomoravských vinic*. Hustopeče 2010.

³ Šlo o příspěv organizace lidové strany v Kelči ministru Janu Šrámkovi, v níž je kritizován tehdejší stav ve vedoucích složkách společnosti, který byl velmi podobný současnosti.

⁴ O. Hýsek navíc rozšířil rozsah učebnice i o část původní učebnice pro 9. třídu z pera Jany Burešové, takže vzhledem k tomu, že uvedl i původní trojici autorů, je zde velké množství jmen.

v rámci grantu Jany Burešové a Miloše Trapla.⁵ I v tomto případě se na výzkumu podílel. Olomoučtí historici se zde seznámili se zřejmě tehdejšími nejplodnějšími regionálními historiky české menšiny v Chorvatsku Vjenceslavem Heroutem. A. Skoupý měl velkou zásluhu na tom, že Herout obhájil v Olomouci rigorózní práci (PhDr.). Korespondenci udržují dodnes.

Jednu z prvních historických prací o Jihoslovanech napsal Arnošt Skoupý již v roce 1970. Týkala se vzniku jihoslovanského mauzolea v Olomouci v Bezručových sadech v roce 1926. Tam jsou pochovány stovky Jihoslovánů, kteří zahynuli za první světové války. Památník – mauzoleum, který byl majetkem jugoslávského státu, ve Výpadu chátral a je dnes v kritickém stavu. V posledních letech však město Olomouc připravuje jeho generální opravu.⁶ Arnošt Skoupý objevil v pražském Vojenském historickém archivu soupis stovek mrtvých, kteří byli v mauzoleu pohřbeni. Byl pověřen olomouckým magistrátem, aby jej připravil k tisku. Při této práci se setkával s problémy při určování místa původu vojáků z celé bývalé Jugoslávie. Mnoho obcí, které jsou uváděny jako jejich předválečné bydliště, bylo přejmenováno, mnohé sloučeny s jinými, liší se názvy v maďarštině, v němčině, v italštině a v jihoslovanských jazycích. Jsem však informován, že tato práce se již chýlí ke konci a soupis bude brzy připraven. Přejeme autorovi, aby se jeho práce stala přínosem pro obnovení mauzolea.

Bibliografie PhDr. Arnošta Skoupého, CSC., za období let 2003–2013:

TRAPL, Miloš – SKOUPÝ, Arnošt: *Snahy komunistického režimu o získání krajanů ve Švýcarsku ke spolupráci*. Slezský sborník, 101, 2003, č. 3, s. 361–370.

TRAPL, Miloš – SKOUPÝ, Arnošt – KOUŘIL, Miloš: *Československý exil a krajaňské hnutí ve Švýcarsku v letech 194–1989*. Olomouc 2004.

SKOUPÝ, Arnošt: *Jan Šrámek a slovinský Orel*. In: MAREK, Pavel a kol.: Jan Šrámek. Kněz, státník a politik. Olomouc 2004, s. 295–303.

SKOUPÝ, Arnošt: *Bourání hradeb*. In: BARTOŠ, Josef a kol.: Olomouc. Malé dějiny města. Olomouc 2004, s. 181–216.

SKOUPÝ, Arnošt: *Zrušení olomoucké pevnosti a první období rozšiřování města*. In: KUBEŠOVÁ, Irena Marie (ed.): Olomoucká pevnost. Olomouc 2004, s. 66–80.

⁵ V rámci tohoto grantu vyšla později publikace BUREŠOVÁ, Jana – TRAPL, Miloš: *Bohumil Laušman. Proměny života sociálně demokratického politika s nástupem komunistické moci v Československu*. Olomouc 2009.

⁶ Před krátkým časem se podařilo mauzoleum získat do vlastnictví města Olomouce, nástupnické státy po Jugoslávii se ho zřekly a souhlasily s jeho předáním Olomouci.

- SKOUPÝ, Arnošt: *Možnosti využití dokumentárních textů ve výuce dějepisu*. In: JULÍNEK, Stanislav a kol.: *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno 2004, s. 196–201.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Příspěvek olomouckého centra exilových studií k poznání historie československé emigrace a exilu ve Švýcarsku*. In: *Moravia from World Perspective – Morava viděna z vnějšku*. Olomouc 2004, s. 142–143.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Českoslovenští exulanti po srpnu 1968 v prvním období integrace do prostředí Švýcarska*. In: *Andros probabilis*. Sborník přátel a spolupracovníků prof. dr. M. Trapla, CSc. k jeho 70. narozeninám. Olomouc 2005, s. 391–399.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Svaz československých spolků ve Švýcarsku v prvním roce příchodu naší posrpnové emigrace*. In: *Emigrace*. Sborník historických prací Centra pro československá exilová studia v Olomouci. Olomouc 2006, s. 23–36.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Počátky přeměny Svazu československých spolků ve Švýcarsku v exilovou organizaci*. In: *Emigrace*. Sborník Centra pro československá exilová studia II. Olomouc 2008, s. 43–55.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Josef von Engel*. In: *Osobnosti Olomouckého kraje 1850–2008*. Olomouc 2008, s. 26–27.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Jan Žáček*. In: *Osobnosti Olomouckého kraje*. Olomouc 2008, s. 150–151.
- TRAPL, Miloš – TRAPLOVÁ, Jaroslava – HÝSEK, Ondřej – SKOUPÝ, Arnošt – BUREŠOVÁ, Jana – HODAŇOVÁ, D.: *Dějepis 8. Novověk. Člověk a společnost*. Olomouc 2009.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Otevírání města a jeho modernizace*. In: *Dějiny Olomouce*. Sv. 2. Olomouc 2009, s. 41–71.
- SKOUPÝ, Arnošt: *V letech velké války*. In: *Dějiny Olomouce*. Sv. 2. Olomouc 2009, s. 74–79.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Internace účastníků polského lednového povstání na Moravě v letech 1863–1865*. In: *Res historica*, sv. 30, 2010. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiej, Lublin 2010, s. 61–70.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Kdo se z minulosti nepoučí, musí si ji zopakovat*. In: *ZVUK Zlínského kraje*. Časopis pro kulturu a společenské dění. Podzim/zima 2012, s. 78–79.
- SKOUPÝ, Arnošt: *Soubor písní Španělska a Latinské Ameriky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (1954–1957)*. *Střední Morava*, 35, 2013, s. 133–140.

- TRAPL, Miloš – BUREŠOVÁ, Jana – SKOUPÝ, Arnošt: *Období první Československé republiky*. In: Uničov. Historie moravského města. Uničov 2013, s. 331–379.
- FIALA, Jiří – BUREŠOVÁ, Jana – TRAPL, Miloš – HORÁK, Dalibor – SKOUPÝ, Arnošt: *Muzejnictví a historiografie*. In: Uničov. Historie moravského města. Uničov 2013, s. 539–542.

prof. PhDr. Miloš Trapl, CSc.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
e-mail: milos.trapl@seznam.cz